

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Demonstratur Deum non posse in compositionem aliorum venite

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

affingebant. In quem errorem, nonnullos Aegypti Monachos, solâ imperitiâ, & rusticitatis simplicitate, lapsos esse, referunt S. Augustinus libro 1. de moribus Eccles. cap. 10. & Cassianus collat. 10. cap. 2. 3. & 5. Hunc reprobatur Scriptura variis in locis, in quibus Deus vocatur Spiritus: Joan. 4. Spiritus est Deus. 2. ad Corinth. 5. Dominus autem Spiritus est. Actorum 12. Non debemus existimare sculpturam artis, & cogitationis hominis, divinum esse simile. Et ad Romanos 1. Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt & mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis: quod directe contra Antropomorphitarum pugnat errorem.

6. Nec illis favent quaedam Scripturæ loca, in quibus Deo attribuuntur membra corporea, ut Job 40. Si habes brachium sicut Deus; & actiones quaedam humana: ut videre, audire, sedere, stare. Vel etiam trina dimensio, ut Job 11. Excellentior calo est, & quid facies? profundior inferno, & unde cognoscas? longior terra mensura ejus, latior mari. Hæc enim in sensu metaphorico intelligenda sunt, ita ut profunditas, vim ejus cognoscendi occulta; altitudo excellentiam virtutis ejus super omnia, sive potentiam Dei omnia gubernantem, & conservantem: longitudo durationem, latitudo affectum dilectionis ad omnia denotet. Vel ut profunditate, incomprehensibilitas Dei: longitudine, processus virtutis ejus ad omnia penetrantis: latitudine, protectio ejus omnia continens, significentur, ut notat S. Thomas hic art. 1. ad 1. ex S. Dionysio cap. 9. de div. nom. Eodem modo, oculis Dei, ejus scientia & providentia: brachio & manibus, ejus potentia operativa ad extra: pedibus, amor & affectus, vel etiam operatio transiens, designantur. Denique dicitur Deus sedens propter suam immobilitatem, & auctoritatem: stans, propter suam fortitudinem, ad debellandum omne quod ipsi adversatur: nec aliter ad illum acceditur, vel ab illo receditur, quam affectibus mentis: juxta S. Thomam ibidem ad 3. 4. & 5.

7. Non licet etiam, ex eo quod homo sit factus ad imaginem & similitudinem Dei, inferre Deum esse corporeum, humanamque habere figuram, ut enim notat idem S. Doctor hic art. 1. ad 2. post D. Augustinum libro 1. de Doct. Christ. & in Psalmum 48. imago Dei non est in homine secundum corpus, sed secundum intellectum & rationem, quæ sunt incorporea. Vel ut docet Chrysostomus homilia 8. in Genesim, imago Dei in homine, est ratio dominii, & principatus quem habet in cæteris creaturas: Unde postquam Deus dixit Genesim 1. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, statim addit, ut præsint piscibus maris, & volatilibus cæli.

8. Non obest etiam divinæ simplicitati, mysterium Trinitatis, quamvis in eo fides agnoscat tres personas realiter distinctas, & in eadem essentia intimè conjunctas. Ut enim docet S. Doctor in 1. dist. 8. quaest. 4. art. 1. ad 4. Perfectio personalis comparata ad essentiam, non differt re ab ipsa, & ideo non facit compositionem cum ea: sed comparata ad suum correlativum, facit distinctionem realem; sed ex illa parte non est aliqua unio, & ideo nec compositio. Quibus verbis declarat, quod ut divinæ persona compositionem efficerent cum essentia, deberent uniri inter se, sub ea ratione quâ relative distinguntur: sic verò non uniantur;

sed potius opponuntur; sed solum quâ ratione comparantur ad essentiam, cum qua realiter identificantur; & sic ex neutra parte faciunt compositionem: non ex parte essentia, propter defectum distinctionis; nec ex parte correlativorum, propter defectum unionis.

S. II.

Demonstratur Deum non posse in compositionem aliorum venire.

9. Dico secundò, impossibile esse quod Deus veniat in compositionem aliorum, saltem per modum partis intrinsecè componentis. Est contra quosdam antiquos Philosophos, qui, ut refert S. Augustinus libro 7. de civit. arbitrati sunt Deum esse animam mundi, & singulas ejus partes informare, sicut anima informat partes corporis humani: quod etiam asseruit Almatius, damnatus in Concilio Lateranensi: Cujus mentem (inquit Concilium) sic pater mendacis excavit, ut ejus doctrina, non tam heretica, quam insana sit. Est etiam contra quendam Davidem de Dinando, qui ut dicit S. Thomas hic art. 8. Stultissime posuit Deum esse materiam primam.

10. Probatur conclusio triplici ratione, quam ibidem insinuat S. Doctor. Prima est, quia Deus est prima causa efficiens rerum omnium, Cujus non est intrinsecè componere, sed extrinsecè efficere composita. Secunda, Deus est primo & per se agens: quod autem venit in compositionem, non est primo per se agens, sed potius factum, & compositum. Tertia, Deus est ens perfectissimum, & completissimum: omnis autem pars componens, est imperfecta & incompleta, & pendet à causa efficiente, ut alteri conjungatur: Ergo impossibile est, quod Deus veniat in compositionem alicujus per modum partis.

11. Dices: Persona Christi est composita ex personalitate Verbi & humanitate assumpta, ut docent Theologi in Tractatu de Incarnatione, & definitur in Synodo generali, his verbis: Si quis non confiteatur unionem Verbi ad carnem conjunctam animæ rationali, secundum compositionem, anathema sit. Et Leo Papa Epistolâ ad Julium, docet Christum constare ex tribus substantiis: scilicet Verbo, animâ, & carne: Ergo Deus potest venire in compositionem alterius.

12. Respondeo concessio Antecedente, distinguendo Consequens. Ergo potest venire in compositionem alterius, per modum partis materialis, aut formalis intrinsecè componentis, nego: per modum termini completis & actualis aliquam naturâ, concedo. Sive ut alibi dicunt: compositio ex his, nego: compositio cum his, concedo.

13. Explicatur: Duplex datur compositio: una quæ fit ex partibus, & entibus incompletis, quorum unum ab alio perficitur & actuatur, & vocatur compositio ex his: qualis est compositio ex materia & forma, vel ex subjecto & accidente; & hæc cum essentialiter involvat imperfectionem dependentiam, vel informationis, Deo repugnat. Alia verò est quæ terminus unitur rei terminabili, eam intrinsecè complendo, actuando, & terminando: quo pacto substantia unitur naturæ, & vocatur compositio cum his; & hæc nullam includit dependentiam, vel informationem, aut imperfectionem ex parte termini: sed potius summam in eo denotat actualitatem, & perfectionem. Et hoc genere compositionis, quæ nullo modo divinæ simplicitati officit, docent Theolo-

Theologi cum S. Thoma 3. parte, quæst. 2. art. 4. personam Christi ex personalitate Verbi Divini, & humanitate assumptæ, esse compositam, ut in Tractatu de Incarnatione latius exponemus.

§. III.

Excluditur etiam à Deo compositio rationis.

12. **D**ico tertio: In Deo non esse compositionem rationis ex genere & differentia. Ita D. Thomas hic art. 5. cont. Gent. cap. 25. & de ente & essentia cap. 6. ubi variis rationibus hanc veritatem demonstrat.

Prima est, Deus est actus purus: Ergo non componitur ex genere & differentia. Probatur Consequenter: genus dicit potentiam perfectibilem per differentiam: Ergo si Deus sit actus purus, non potest componi ex genere & differentia: nam purus actus, nullam debet habere permutationem potentie.

Dices cum Nominalibus: Actum purum excludere solum à se potentiam realem, non autem potentiam rationis, qualis est illa quæ generi in comparatione ad differentias competit.

Sed contra: licet hæc compositio sit rationis, debet tamen habere fundamentum ex parte rei cognitæ, cum non sit compositio rationis ratiocinantis, sed ratiocinatæ; & cum intellectus noster non fundet ad libitum in aliqua re, conceptum generis & differentia: Sed fundamentum gradus generici est potentialitas quæ reperitur in natura quæ denominatur genus: Ergo ut aliqua natura componatur ex genere & differentia, debet habere aliquid potentialitatis, & aliquid actualitatis, quod actui puro repugnat.

13. **S**ecunda ratio: Si Deus componeretur ex genere & differentia, vel illud genus ex quo componeretur, & in quo cum rebus creatis univoce conveniret, esset ens, vel substantia? Neutrum dici potest: Ergo Deus non componitur ex genere & differentia. Minor probatur quantum ad utramque partem. Et primo quod non possit esse ens: tum quia, ut suppono ex Metaphysica, ens non est univoceum, sed analogum ad Deum & creaturas. Tum etiam, quia genus debet esse extra suas differentias: ens autem, cum sit transcendens, in omnibus formalitatibus & differentis rerum includitur. Quod verò non possit esse substantia, sic ostenditur. Supremum genus prædicamenti substantiæ, est illud cui competit aptitudinaliter tantum, seu radicaliter esse per se; & cui convenit secundario tanquam proprietas, subsistere accidentibus, & esse subiectum contrariorum: At Deus, cum sit suum esse per se subsistens, non potest habere hanc perfectam aptitudinalem, seu radicalem, sed tantum actualem & exercitam: & cum sit immutabilis, non potest subsistere alicui accidenti, nec esse subiectum contrariorum: Ergo substantia non potest esse genus ex quo Deus componatur, & in quo cum rebus creatis univoce conveniat.

14. **T**ertia ratio sumitur ex infinitate Dei, & potest sic formari: Impossibile est quod essentia simpliciter & in genere entis infinita, consistat genere & differentia: Sed essentia divina est simpliciter & in genere entis infinita: Ergo non potest consistere genere & differentia. Minor patet, Major probatur. Impossibile est id quod est infinitum in aliquo ordine, constare ex duabus rationibus, in eodem ordine finitis & limitatis: Sed genus & differentia sunt quid finitum & limita-

A tum in ratione entis: Ergo impossibile est quod essentia infinita consistat genere & differentia. Major est evidens, quia ex rationibus finitis, nihil nisi finitum fieri potest. Minor probatur: Genus & differentia, se invicem excludunt in suis conceptibus: Ergo conceptus differentia, non includit rationem entis, quam continet conceptus generis, nec è converso, genus rationem entis, quam continet differentia: Ergo qualibet ex istis duabus rationibus, est finita & limitata perfectionis in ratione entis, & non infinita cum infinitum in quolibet genere, omnes illius perfectiones includat.

B Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Genus & differentia sunt partes metaphysicæ, speciem componentes, & sese mutuo excludentes: genus enim in suo conceptu non includit etiam implicitè differentiam, nec differentia genus: Sed impossibile est in ente infinito dari duas rationes, aut perfectiones, se invicem excludentes, & quarum una, implicitè saltem, non includatur in alia: Ergo impossibile est, in ente infinito dari compositionem ex genere & differentia. Major constat, Minor verò probatur. Impossibile est in ente infinito dari aliquam rationem vel perfectionem, quæ in suo conceptu aliquid imperfectionis includat, aliàs illud non esset infinite perfectum: Sed illa perfectio quæ à suo conceptu aliam excludit, aliquam imperfectionem importat, nam excludere à se aliquam perfectionem, imperfectio est: Ergo repugnat in ente infinito dari aliquam perfectionem, quæ à suo conceptu aliam excludat, eamque implicitè saltem non includat.

C Confirmatur amplius: Sicut repugnat aliquam lineam esse infinitam, si sit terminata propriis terminis, scilicet punctis, ita implicat aliquam substantiam esse in genere entis infinitam, si sit terminata propriis terminis essentia: Sed termini essentia sunt genus & differentia: Ergo implicat aliquam substantiam infinitam consistere genere & differentia.

D Quarta ratio: Illud omne quod constat genere & differentia, debet habere existentiam à sua essentia distinctam: Sed Deus, cum sit actus purus, & per se existens, non habet existentiam à sua essentia distinctam: Ergo non componitur ex genere & differentia. Minor constat, Major probatur. Ut enim docent Caietanus de ente & essentia cap. 6. & Ferrariensis 2. contra Gentes cap. 95. fundamentum compositionis ex genere & differentia, in substantiis spiritualibus, est distinctio essentia ab existentia: quia cum essentia importet ordinem ad existentiam, sicut potentia ad actum, penes majorem, vel minorum elongationem ab existentia, possunt in ipsa essentia concipi gradus magis & minus potentiales, ex quibus qui propinquior est existentia, se habet respectu remotioris, ut actualis ad potentialem, & ut differentialis ad genericum. Unde substantia spiritualis ex genere & differentia constans, necesse est debet habere essentiam ab existentia distinctam, ut in ea aliquid magis propinquum, & aliud magis elongatum ab existentia concipi possit. Ad cuius rationis efficaciam, Ferrariensis existimat sufficere quod esse distinguatur ratio ne ab essentia: Caietanus verò & alii Thomista, probabilius sentiunt, D. Thomam aliquid amplius velle, & intendere, quod in re composita ex genere & differentia, existentia debet realiter ab essentia distinguui.